

Poštovani pacijenti,

Ova brošura sadrži kratke naputke o načinima pripreme za laboratorijske pretrage u Medicinsko biokemijskom laboratoriju Opće bolnice Zabok i bolnice hrvatskih veterana.

Pročitajte s pozornošću ove naputke kako bi Vaša pretraga bila obavljena u najkraćem mogućem vremenu, a njeni rezultati bili što točniji s ciljem brze dijagnostike i uspješne terapije.

Prijem redovnih pacijenata : od 7⁰⁵ do 9 h, po potrebi do 10 h.

Prednost imaju: hitni pacijenti, veterani Domovinskog rata, invalidi, djeca i trudnice te pacijenti s testom o-GTT i profilom GUK-a.

Hitni nalazi gotovi su unutar jednog sata.

Ostali nalazi mogu se podići radnim danom u 7³⁰, 8, 8³⁰, 9, 9³⁰ i od 10 do 15 h na šalteru. Ako želite, nalaz šaljemo poštom, mailom ili Vašem liječniku.

Zahvaljujemo na razumijevanju!

Slobodno nam se obratite s pitanjima i prijedlozima. Stručnjaci laboratorijske medicine ovdje su za Vas:

Medicinsko biokemijski laboratorij, Opća bolnica Zabok i bolnica hrvatskih veterana, Bračak 8, 49210 Zabok

Tel. 049/204-165 - šalter;

049/204-166 - laboratorij

049/204-161 - voditelj Odjela

laboratorij.voditelj@bolnica-zabok.hr

narucivanje.laboratorij@bolnica-zabok.hr

OPĆE UPUTE ZA PRIPREMU PRIJE UZIMANJA UZORKA KRVI

- **48** sati prije uzimanja uzorka potrebno je izbjegavati sve lijekove (osim onih koje je liječnik odredio kao obavezne), jači tjelesni napor i uzimanje alkohola
- prije vađenja krvi valja biti **12** sati natašte
- zadnji obrok smije biti lagana večera, **ne jesti iza 19 h**
- nakon **19** sati uvečer dan prije odlaska u laboratorij ne piti alkohol, kavu te pušiti
- vodu je dozvoljeno piti i kasnije od **19 h**
- ujutro na dan vađenja krvi nije dozvoljeno konzumirati **ništa osim vode**
- za redovite pretrage uzorak krvi se uzima ujutro između **7 i 9** sati

Priprema prije određivanja lipidnog statusa

- **24** sata prije vađenja krvi treba jesti laganu, nemasnu hranu (ne uzimati mlijeko i mliječne proizvode, pržena jaja, masno meso, bijeli kruh, masnoće, slastice)

Priprema prije određivanja željeza

- **24-48** sati prije uzimanja uzorka krvi ne piti sokove obogaćene vitaminima (crni ribizl, borovnica, kupine, cikla), kupinovo vino i energetske napitke
- ako se prima terapija preparatima željeza i/ili multivitaminskim preparatima obogaćenim željezom, kontrola željeza u krvi izvodi se najmanje:
 - tjedan do 10 dana nakon peroralnog uzimanja preparata željeza
 - tri dana nakon davanja intravenoznih preparata
 - mjesec dana nakon intramuskularnog davanja željeza

Priprema prije određivanja protrombinskog vremena (PV)–INR

- ne uzimati oralnu antikoagulantnu terapiju (lijekovi : Marivarin, Martefarin, Marcoumar, Coumadin, Pelentan, Sintrom) prije vađenja krvi
- 3-5 dana prije izvođenja pretrage ne uzimati veće količine namirnica bogatih vitaminom K (rajčica, banana, zeleno lisnato povrće: brokula, špinat, zelena salata, blitva, kelj, šparoge)

Priprema za oralni test opterećenja glukozom (oGTT)

- za izvođenje pretrage oGTT treba doći **do 8:00** sati, nakon najmanje 8 sati natašte
- test traje **2 sata** - cijelo vrijeme testa pacijent provodi u laboratoriju
- za vrijeme testa ne smije se pušiti, jesti i piti kavu ili druga pića, niti se izlagati pojačanoj tjelesnoj aktivnosti
- **točno 60 (samo za trudnice) i 120 minuta** nakon što se popije otopina glukoze, treba se javiti u laboratorij na drugo i treće uzimanje krvi
- nakon uzimanja krvi u 120. minuti, dozvoljena je i preporučljiva konzumacija hrane i pića

Priprema za određivanje postprandijalne koncentracije glukoze

- za izvođenje pretrage treba doći **do 8:00 sati**, nakon najmanje 8 sati natašte
- prvo se izvadi uzorak krvi natašte
- nakon toga treba odmah pojesti svoj uobičajeni doručak koji valja ponijeti sa sobom i treba uzeti potrebne lijekove.
- krv se ponovno uzima **sat i pol** nakon obroka

Priprema prije uzimanja krvi za određivanje spolnih hormona

- preporučeno vrijeme uzorkovanja krvi tijekom menstrualnog ciklusa: 3.-5. dan menstrualnog ciklusa za određivanje FSH, LH, androstendiona i estradiola; 21.-23. dan menstrualnog ciklusa za određivanje progesterona
- određivanje prolaktina - test se izvodi ujutro, poželjno vrijeme za prikupljanje uzorka je 3-4 sata nakon buđenja i nakon 8-14 sati natašte, potrebno je mirovati 30 minuta prije uzorkovanja krvi
- određivanje testosterona - muškarci: uzima se ranojutarnji uzorak krvi; žene: uzima se ranojutarnji uzorak krvi tijekom folikularne faze menstrualnog ciklusa

Priprema prije određivanja tumorskih biljega

- određivanje PSA preporučuje se prije bilo kakve manipulacije prostatom (npr. biopsija prostate, vožnja biciklom, spolna aktivnost i dr.) i najmanje 5 dana nakon digitorektalnog pregleda
- određivanje CA-125 ne preporuča se u vrijeme menstrualnog krvarenja

Priprema prije određivanja hormona štitnjače

- nadomjesna terapija hormonima štitnjače (npr. Euthyrox) može utjecati na rezultat ukupnog T4 i slobodnog T4
- na dan vađenja krvi NE uzeti lijek prije vađenja krvi; propisanu dozu lijeka može se uzeti neposredno nakon vađenja krvi

Priprema prije određivanja kortizola

- test se izvodi ujutro i u 16 h, potrebno je mirovati 30 minuta prije uzorkovanja krvi

Uputa za pripremu za određivanje okultnog (nevidljivog) krvarenja u stolici

- tri dana prije izvođenja testa, bolesnik se treba pridržavati slijedeće dijeta:
- *hrana koja se smije jesti*: dobro kuhana svinjetina, piletina, riba, svo kuhano voće i povrće, vlaknasta hrana
- *hrana i lijekovi koji se ne smiju uzimati*: crveno meso (govedina, janjetina, iznutrica, krvavice), bilo koje sirovo voće i povrće, vitamin C (više od 250 mg), aspirini i drugi nesteroidni protuupalni lijekovi (7 dana prije i za vrijeme izvođenja testa), preparati željeza
- *test se ne smije provoditi*: kod menstruacije, proljeva, krvarenja iz hemoroida
- preporučuje se analizirati tri uzastopne stolice kroz tri dana i to po dva uzorka s različitih mjesta iz svake stolice
- uzorke stolice donijeti u plastičnim posudicama s poklopcem

Uputa za pripremu za određivanje fekalnog kalprotektina u stolici

- uzima se uzorak stolice veličine lješnjaka.
- uzorak je stabilan samo 3 dana te ga je potrebno dostaviti u laboratorij isti, a najkasnije drugi dan
- nije prikladno uzimanje uzoraka za vrijeme krvarenja u žena reproduktivne dobi
- pacijent treba donijeti uzorak stolice u čistoj posudici na hladnom
- uzimanje inhibitora protonske pumpe, acetil-salicilne kiseline (aspirina) i nesteroidnih protuupalnih lijekova može uzrokovati lažno povišenu koncentraciju fekalnog kalprotektina

Upute za uzimanje uzorka mokraće za kvalitativnu analizu

- uzorak izbora je srednji mlaz prve jutarnje mokraće nakon noćnog sna, toalete vanjskog spolovila, prije doručka i drugih aktivnosti, pri čemu vrijeme od posljednjeg pražnjenja mjehura treba biti najmanje 4, a najviše 8 sati
- analizu se ne preporučuje raditi kod žena neposredno prije, za vrijeme i neposredno nakon menstruacije kao ni kod žena koje imaju vidljiv vaginalni iscjedak
- uzorak mokraće treba skupljati u čistu posudu sa širokim grlom koja je po mogućnosti za jednokratnu upotrebu
- ako se uzorak prenosi do mjesta obrade, posuda mora biti zatvorena.

Upute za sakupljanje druge jutarnje mokraće

- druga jutarnja mokraća mora biti sakupljena **2-4** h nakon prvog jutarnjeg mokrenja.
- navečer prije sakupljanja druge jutarnje mokraće za analizu, pa sve do prikupljanja uzorka dozvoljeno je popiti do 200 mL vode
- kod primopredaje uzorka potrebno je napomenuti da je to druga jutarnja mokraća

Upute za sakupljanje 24-satne mokraće

- 24-satna mokraća sakuplja se u čiste, suhe boce, dobro oprane s vodovodnom vodom
- **prvi dan:** ujutro nakon ustajanja pomokri se, ta se mokraća baci, zabilježi se točno vrijeme i od tada se sakuplja cjelokupna količina mokraće izmokrene kroz dan i noć u boce
- **drugi dan:** ujutro nakon ustajanja, a točno 24 sata nakon zabilježenog vremena pomokri se i ta se mokraća priključi sakupljanoj mokraći od prethodnog dana
- cjelokupnu količinu mokraće sakupljene kroz 24 sata isti dan dostaviti u Medicinsko biokemijski laboratorij Opće bolnice Zabok i bolnice hrvatskih veterana
- tokom sakupljanja mokraću treba držati na hladnom
- tokom sakupljanja potrebno je piti dovoljno tekućine da se osigura dovoljan volumen mokraće
- za izdavanje nalaza klirensa kreatinina neophodno je dostaviti podatke za tjelesnu težinu i visinu
- o pridržavanju navedenih uputa ovisi točan rezultat analize, a time i terapijski postupak

Literatura: Preporuke Povjerenstva za stručna pitanja Hrvatske komore medicinskih biokemičara, www.hkmb, učitano 1.4.2016.

Uzorkovanje krvi provodi se ujutro između 7 i 9 sati dok je pacijent odmoren i prije nego je podvrgnut dijagnostičkim i terapijskim postupcima.

Laboratorij je smješten na prvom katu Bolnice.

Potrebno je uzeti broj za upis na šalter, a uzima se na aparatu kraj ulaza.

Na upis i uzimanje uzoraka krvi ulazi se, nakon što na ekranima, koji se nalaze u čekaonici, bude ispisan broj s Vašeg listića.

UZIMANJE KAPILARNE KRVI IZ PRSTA

Krv se uzima iz prstenjaka lijeve ruke (ljevaci iz desne), a djeci iz srednjeg prsta. Prethodno dobro zagrijati ruke zbog bolje prokrvljenosti. Snažnim i kratkim ubodom lancete na prethodno dezinficiranu površinu potekne prva kap koja se obriše, a zatim se skupljaju slijedeće nadolazeće kapi.

UZIMANJE VENSKE KRVI (IZ PODLAKTICE)

Za uzimanje krvi rabe se jednokratne sterilne igle i namjenske sterilne epruvete s podtlakom. Bolesnik je pri tom u sjedećem položaju, oslobađa jednu ruku, stisne šaku, a djelatnik mu stavi podvezu. Podvezu je dozvoljeno držati najviše 1 minutu.

Nakon završenog vađenja krvi važno je da bolesnik drži ispruženu ruku 5 minuta i drugom rukom pritisne jastučić vate na mjesto uboda.

Dana 25. svibnja 2018. na snagu je stupila Opća uredba o zaštiti osobnih podataka – GDPR

Laboratorijski nalazi se mogu podići samo uz predočenje osobne isprave sa slikom.

Izuzetak su maloljetnici za koje nalaze mogu podići roditelji ili skrbnici uz predočenje osobne isprave sa slikom.

Za podizanje nalaza za drugu osobu potrebno je u laboratoriju potpisati privolu.